

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL POLITINIŲ ORGANIZACIJŲ ĮSTATYMO NR. XIV-1415 4, 20, 29 IR 30 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos politinių organizacijų įstatymo nr. XIV-1415 4, 20, 29 ir 30 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas reaguojant į saugumo situaciją mūsų regione ir Europoje. Matome vis didėjančią Rusijos, nedraugiškų Lietuvai valstybių įtaką visoje Europoje ir pasaulyje.

Negalima ignoruoti vis agresyvėjančios Rusijos įtakos ir kišimosi į politinius procesus pasaulyje. Po pilno masto invazijos pradžios, Ukraina, supratusi milžinišką neigiamą prorusiškų partijų įtaką ir kuriamą neigiamą antivalstybinį informacinį foną šalyje, išdrįso uždrausti atvirai prorusiškas antivalstybines partijas. Matėme Rusijos kišimąsi į parlamento rinkimus didžiosiose Europos valstybėse, o visgi labiausiai tai pasimatė Rumunijoje – būtent šioje valstybėje atvirai visiškai prorusiškas kandidatas vos nelaimėjo Rumunijos prezidento rinkimų ir tą užkirsti pavyko tik įsikišus Rumunijos Konstituciniam teismui. Buvo pripažinta, kad kandidatas buvo remiamas Rusijos, o dauguma jo politinių reklamų buvo finansuojamos Rusijos lėšomis.

Siekiant išvengti tokių ir panašių situacijų, turime efektyviai kovoti su priešišku valstybių įtaka mūsų šalyje. Todėl turime atsakingai ir nuodugniai vertinti politines partijas, kurios skleidžia antivalstybinius teiginius, o esant reikalui imtis atitinkamų priemonių su tuo kovoti – apribojant valstybės asignavimus partijoms, o taip pat – leidžiant valstybės ar teisėsaugos institucijoms imtis įstatyme numatytų priemonių kitaip užkardyti ar pristabdyti tokių partijų veiklą ar įtaką mūsų šalyje.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projektą teikiantys Seimo nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Įstatyme numatyta, kad draudžiama steigti ir veikti politinėms organizacijoms, kurių steigimo ar programiniuose dokumentuose propaguojama ar kurių veikloje praktikuojama, tautinė, religinė, socialinė nelygybė ir neapykanta, autoritarinio ar totalitarinio valdymo, valstybės valdžios užgrobimo metodai, karo ir smurto propaganda, pavojų ar grėsmę Lietuvos valstybės saugumui ir interesams sukelti galintys, Konstitucijai, Lietuvos Respublikos įstatymams prieštaraujantys ir su visuotinai pripažintomis tarptautinės teisės normomis nesuderinami žmogaus teisių ir laisvių, viešosios tvarkos pažeidimai, kitokios idėjos ir veiksmai.“

Šiuo metu yra numatyta, kad VRK pripažinus, kad politinė partija šiurkščiai pažeidė įstatymą arba padarė šiurkštų politinės kampanijos finansavimo pažeidimą, šiai politinei

partijai Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu nuo pusės iki 2 metų nuo sprendimo įsigaliojimo dienos valstybės biudžeto asignavimai neskiriami.

Šiuo metu taip pat pagal Įstatymo 29 str. atliekant politinių partijų veiklos tyrimą nėra akcentuojama ar išvis nėra rašoma, kad gali būti tiriamas ir politinės partijos pirmininkas įtariant Įstatymo pažeidimus – kalbama apie politinę organizaciją, kai kuriais atvejais pridodant valdymo organus ar jos narius.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Projektu siūloma papildyti Įstatymo 4 straipsnio 3 dalį, kurioje teigiama, kad „draudžiama steigti ir veikti politinėms organizacijoms, kurių steigimo ar programiniuose dokumentuose propaguojama ar kurių veikloje praktikuojama tautinė, religinė, socialinė nelygybė ir neapykanta, <...>“ Siūloma papildyti, kad draudžiama ne tik tada, kai jų veikloje tai yra praktikuojama, bet taip pat, kai yra **skleidžiama** „<...> rasinė, tautinė, religinė, socialinė nelygybė ir neapykanta, autoritarinio ar totalitarinio valdymo, valstybės valdžios užgrobimo metodai, karo ir smurto propaganda, pavojų ar grėsmę Lietuvos valstybės saugumui ir interesams sukelti galintys, Konstitucijai, Lietuvos Respublikos įstatymams prieštaraujantys ir su visuotinai pripažintomis tarptautinės teisės normomis nesuderinami žmogaus teisių ir laisvių, viešosios tvarkos pažeidimai, kitokios idėjos ir veiksmai.“

Siūloma papildyti Įstatymo 20 straipsnį, kad valstybės biudžeto asignavimai galėtų būti neskiriami ne tik VRK pripažinus, jog politinė partija šiurkščiai pažeidė įstatymą ar padarė šiurkštų politinės partijos finansavimo pažeidimą, bet ir tada, kai politinės partijos pirmininkas ar valdymo organai, ar jų nariai padaro minėtas veikas taip pat.

Į Įstatymo 29 str. siekiama įtraukti, kad atliekant politinių partijų veiklos tyrimą siekiant nustatyti galimus pažeidimus būtų galima tirti atskirais atvejais ne tik politinę organizaciją iš esmės, bet ir jos pirmininką. Taip pat pridodama, kad nustačius ne tik politinės organizacijos, bet ir jos pirmininko, valdymo organų ar jų narių netinkamą veiklą, teismas gali taikyti priemones, numatytas įstatyme.

Įstatymo 30 str. prie šiurkščių šio įstatymo pažeidimų siekiama įtraukti ir šio Įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje numatytą pažeidimą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamos priimto įstatymo pasekmės nenumatomos.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai Įstatymo priėmimas kriminogeninei situacijai ir korupcijai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai Projekto įgyvendinimas neturės neigiamos įtakos verslui ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymą, nereikės koreguoti jokių kitų teisės aktų.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymui įgyvendinti nereikia priimti papildomų įgyvendinamųjų teisės aktų.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Politinė organizacija“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

